

Зашто српски интереси сметају Америци?

Пише: Ненад Пиваш

уторак, 21 децембар 2010 01:47

Од како су у другој половини 19. века успостављени српско-амерички односи они су пролазили кроз најразличитије фазе. На самом почетку на њих су више утицали извоз сувих шљива у Америку и проналасци Пупина и Тесле него дипломате и политичари. Први светски рат начинио је две земље савезницима, а након њега новонасталу државу, краљевину СХС, прво су признале Сједињене Америчке Државе. У међуратном периоду односи нису били нарочито интензивни услед америчког изолационизма.

У Другом светском рату САД су у почетку подржавале југословенску Краљевску владу у Лондону али се од Техеранске конференције 43. под притиском Британаца све више окрећу НОП-у. Од краја Другог светског рата тј. током хладног рата заправо почињу континуирани и целовити односи и можемо рећи да прави историјат заправо креће од тада.

У Другом светском рату САД су у почетку подржавале југословенску Краљевску владу у Лондону али се од Техеранске конференције 43. под притиском Британаца све више окрећу НОП-у.

Односи током овог периода били су изузетно променљиви, од великих тензија због тршћанске кризе и обарања два америчка авиона, затим материјалне и финансијске помоћи Титовом режиму након сукоба са Стаљином; захлађења у периоду од 1955. до 1968, а након тога понововно успостављање топлих односа додуше уз констатовање различитих погледа на свет.

Оно што је важно истаћи за период хладног рата је да се америчка подршка Југославији заснивала на очекивању да она може постати модел за остале источноевропске државе, политички отворенија, економски децентрализованија и успешнија од земаља Варшавског пакта и, оно најбитније, независна у односу на Москву. Међутим након рушења берлинског зида, догађаја који је обелижио крај хладног рата, Југославија је изгубила на геополитичком значају, јер у новим условима њена политичка стабилност и независност од Москве није више била значајна за Америку.

Зашто српски интереси сметају Америци?

Пише: Ненад Пиваш

уторак, 21 децембар 2010 01:47

СССР се распао а САД су остала једина суперсила која је без моћног противника у свету добила нови циљ, глобалну доминацију, којој се све подређује. У таквим условима и даље постоји подршка Југославији, али је она углавном млака и формална.

Такође, рушење берлинског зида обележио је још један значајан догађај, а то је уједињење Немачке. Овој сили постојање Југославије није било у интересу (уосталом она је и створена против њене воље) и она почиње да делује у складу са тим дајући снажну подршку хрватском и словеначком сепаратизму.

Не постоји коначна листа услова, већ ви у сваком тренутку треба да урадите све што ми тада затражимо од вас. Дакле, иако се кооперативно држао у Дејтону и пустио крајишке, а делом и босанске Србе низ воду Милошевићу је врло брзо отворено питање Косова што је довело српско-америчке односе на најнижи ниво у историји.

Свој потпис на Мастрихтском споразуму, којим је Европска Заједница претворена у Европску Унију, Немачка је условила признањем Словеније и Хрватске од стране европских земаља. Из саме Америке све то посматрају са стране, не мешају се много, делом и због учествовања у заливском рату, што им је приоритет. Међутим, како је са једне стране Садам поражен а са друге стране у Вашингтону констатовано да је са СФРЈ готово Американци одлучују да од Европљана преузму главну улогу. Оно што је обележавало деловање САД на територији бивше Југославије од тада па све до данас је константно неуважавање интереса српског народа од Крајине до Косова.

Паралелно са тим, одређени српски политичари покушавали су да нормализују односе са Америком. Први је то покушао Слободан Милошевић након дејтонских преговора у разговору са Ричардом Холбруком и Вореном Кристофером. Тада је Милошевић у опуштеној атмосфери након приче о савезништву у два светска рата рекао како би волео да све што се догодило сматрамо једним великим неспоразумом. Затим је узео лист папира и пружио га Ворену Кристоферу, и замолио га да напише све услове које треба да испуни наша страна да би смо коначно решили проблеме и постали савезници. Кристофер, је међутим, одгурнуо папир и одговорио отприлике овако: Али господине Милошевићу, зар већ нисте схватили, са нама се не ради на тај начин.

Зашто српски интереси сметају Америци?

Пише: Ненад Пиваш

уторак, 21 децембар 2010 01:47

Не постоји коначна листа услова, већ ви у сваком тренутку треба да урадите све што ми тада затражимо од вас. Дакле, иако се кооперативно држао у Дејтону и пустио крајишке, а делом и босанске Србе низ воду Милошевићу је врло брзо отворено питање Косова што је довело српско-америчке односе на најнижи ниво у историји.

Милошевић је међутим срушен са власти 5. Октобра 2000. а нови властодршци сматрали су да ће то само по себи бити довољно да са Американцима поново постанемо савезници.

Међутим, и поред свих напора, добре воље па и љубави према Америци нових власти, односи са САД нису поправљени у значајној мери. Најумеренија могућа анализа би констатовала највише да смо од непријатељства стигли до стадијума велике ненаклоњености. Па су тако настављени притисци на Републику Српску, дата је подршка црногорском сепаратизму и на крају косовској независности.

Таква ситуација је збуњивала и разочаравала Србе. Они су некако још и могли да схвате то што нас Американци нису уважавали у време Милошевића, али то што се њихова политка према нама није значајније променила ни онда када су на власти у Београду били људи који су крајње наклоњени Америци и савезу са њом, то је већ било теже схватити.

Заиста, због чега Америка има овакав однос према Србима? Због чега у неким ситуацијама подршку даје територијалном интегритету а у неким другим праву на самоопредељење? Зашто за Републику Српску не може да важи оно што је важило за Косово и Црну Гору? Да бисмо нашли одговор на питање зашто су САД оволико супротстављене српским интересима треба једноставно да погледамо шта је то интерес Америке, глобално и у нашем региону. Већ је поменуто да је њихов циљ од завршетка хладног рата, када су постали једина суперсила, и задобили глобалну доминацију. Где смо ту ми Срби?

Налазимо се у региону који домаће и стране дипломате називају западни Балкан и он обухвата земље бивше Југославије и Албанију. Што се нашег региона тиче он је само један од многих над којима Америка жели да успостави своју контролу. У том покушају они сматрају да ће се контрола најлакше успоставити уколико између земаља тог региона влада што изразитија равнотежа снага. Како доћи до тога? Једноставно, тако што ће се подржати национализми и великодржавни пројекти малих народа док су за

Зашто српски интереси сметају Америци?

Пише: Ненад Пиваш

уторак, 21 децембар 2010 01:47

оне народе који су за услове овог региона велики резервисани дезинтегративни процеси. Ти мали народи су Албанци, Македонци, Бошњаци и новопечени Црногорци.

И тако се Албанцима дарује јужна српска покрајина, а то што су извршили етничко чишћење, што их води мафија и што је то у потпуности супротно међународном праву- то нема никакве везе. Са друге стране, да Албанци не би превише узели маха ту је подршка територијалном интегритету Македоније и одржавање ове државе на силу, али никако не и дозвола већинском народу да доминира у њој, јер што више слабих држава то боље. Од БиХ се захтева да буде „функционалнија“ што за њих значи централизованост па је тако сасвим у реду отимати од Републике Српске овлашћења која она има по Дејтону а на дужи рок радити на њеном нестајању само да би Бошњаци добили државу по својој мери.

Црногорски режим добија подршку за стварање новог идентитета чија је основна карактеристика антисрпство а који за циљ има монтенегризацију преосталих Срба, јер није довољно само то што се Црна Гора одвојила, потребно је створити услове да уједињење са Србијом више никад не буде могуће.

Од обнове вишестраначја, сваки српски режим је мислио да ће пријатељство Американаца купити тиме што ће са њима направити неки компромис на штету свог народа а онда би они из захвалности требало заувек да нас оставе на миру. Видимо да то никоме није успело.

А ко су они који због своје величине нису по укусу Америке? То смо ми Срби и у нешто мањој мери Хрвати. Зато је Туђман да би добио подршку за Олују морао да пусти Херцег-Босну низ воду, и зато Хрвати данас могу само да сањају трећи ентитет у БиХ. Али Хрвати имају олакшавајућу околност да је њихов заштитник Немачка у савезничким односима са Америком тако да се на њих не врши притисак. А још ако Загреб заборави на Хрвате у БиХ и уколико свој интерес крене да тумачи више као српску штету а мање као сопствену корист, што се често дешава, он тада постаје прихватљив партнер Вашингтону.

И на крају долазимо до нас Срба, који смо морали да изручимо скоро читав политички и војни врх и опет нам се замера да не сарађујемо довољно са Хагом. Нама који смо прихватили независност Косова, на сваки начин осим формално, пребацује се да водимо

Зашто српски интереси сметају Америци?

Пише: Ненад Пиваш

уторак, 21 децембар 2010 01:47

превише тврду политику. Чак и оваква уситњена Србија изгледа да није довољно мала па се од ње тражи да се федерализује. Њихова политика најбоље се може описати крилатицом „Слаба Србија – стабилан западни Балкан“ што је приметио и Зоран Ћинђић непосредно пред атентат у коме је трагично изгубио живот.

Из свега овога се види да је амерички интерес тренутно супротстављен српском и да се то без неке велике промене у свету неће мењати, без обзира на то ко је на власти у Србији. Од обнове вишестраначја, сваки српски режим је мислио да ће пријатељство Американаца купити тиме што ће са њима направити неки компромис на штету свог народа а онда би они из захвалности требало заувек да нас оставе на миру. Видимо да то никоме није успело.

Према томе у заблуди су и они који мисле да ће прихватањем независности Косова и уласком у НАТО почети нова ера у односима Београда и Вашингтона. Уосталом, ово двоје је већ у реализацији а ми и даље не чујемо никог од америчких званичника да поводом најновијих догађаја у Рашкој и на југу Србије каже да је територијални интегритет (крње) Србије неприкосновен.

Попустљивост може само да нам шкоди, зато што води у поразе и зато што америчка администрација то тумачи као слабост те им то онда постаје рецепт за даље деловање према нама. А зашто би они мењали своју политику кад ова даје резултате?